

onsdag 17. desember 1975 kl. 21.00.

København. Den danske regjerings middag
på Christiansborg 17. desember 1975.

Jeg takker for den vennlige innbydelse til dette besøk i Danmark. Jeg verdsetter det symbolske i at besøket hit ble lagt på et tidspunkt da det ville bli mitt avsluttende besøk utenlands som norsk statsminister. Jeg takker også for den velkomst som i ord ble rettet til meg og mitt følge.

Gjennom hele vår historie har forholdet til Danmark vært med å forme dens innhold. For vurderingen av fremtiden er det av interesse å merke seg at den nåværende stabilitet, vennskap og nære samarbeide er vokst ut av en fortid med mer broket innhold. De nordiske lands tidligere politiske historie er i stor utstrekning beretningene om innbyrdes kriger. Det er i første rekke utviklingen i dette århundre som har formet forholdet mellom de nordiske land til et fredens og samarbeidets område. Ved dette er vårt hjørne av verden blitt et levende eksempel på at gamle motsetninger og stridigheter ikke behøver å vare evig. Det går an ved systematisk innsats å la århundredes krigsminner være fortid, og leve inn i framtiden i vennskap, jevnbyrdighet og samarbeid. Måtte alle stridssoner i dagens verden få oppleve det samme.

Den lange tiden da Norge var underlagt den danske enevoldsmakten, ble av Henrik Ibsen dikterisk beskrevet som "firehundreårig natten, hvilte over apekatten". Jeg skal ikke granske dette utsagn nærmere verken litterært, historisk eller biologisk. I enevoldstiden var det ikke bare en ulempe å ha eneherskeren plassert langt borte fra ens egen hovedstad.

Som vi ligger til hverandre og til kontinentet har Danmark ofte vært vår bro til den større verden. Navn som Edvard Brandes og Georg Brandes, Søren Kierkegaard og Fredrik Vilhelm Hegel er på vide områder kontaktledd fra Europa til Norge. Det var i en historisk brytningstid, da grunnlaget ble formet for det Norge som skulle fullbyrdes i det tjuende århundre. For mange av de norske stridsmenn som senere fikk plass i vår historie, ble København på mange vis et pustehull når det ble trangt mellom de norske fjell.

En ny tids politiske impulser kom som regel over Danmark. Det gjelder i utpreget grad den demokratiske sosialismen. Carl Jeppesen kom som voksen mann til Norge og ble i dens første tiår en sentral skikkelse i Arbeiderpartiet. Han ble en tid Arbeiderpartiets formann, en annen tid redaktør av partiets sentrale avis. I 1917 ble han også hovedstadens første sosialdemokratiske ordfører. Etter det valget avla Jeppesen visitt hos kong Haakon, som jo også kom til Norge som voksen mann. Det ble

et gemytlig møte landsmenn imellom og det fortelles at Kongen sa "Jeg forstår De har gjort det godt i Deres nye fedreland". Hvortil ordfører Jeppesen raskt repliserte: "De har sgu ikke gjort det dårlig De heller, Deres Majestet".

Nå, hele det norske politiske miljø og kulturlivet tok sterke impulser over den danske bro. Dette var særlig utpreget i tider da reiser tok lang tid, kommunikasjonene var spinkle og nyheter utefra ble gamle. I vår tids informasjoner er det på en helt annen måte skapt et daglig fellesskap i verden.

Under siste generasjon er det utviklet et mønstergyldig vennskap og samarbeide mellom de nordiske land - mellom alle de nordiske land. Forskjell i geografisk plassering og ulike erfaringer under verdenskrigen 1939 - 1945, har gjort at landene delvis har valgt forskjellig former for sikkerhetspolitikk. Tilsammen har dette gjort Norden til et balansert og stabilt område. Studiet av de politiske og administrative formsspørsmål gir ikke noe fullgyldig bilde av det som i hurtig tempo skjer i vår tid. I Norden kan en rekke formelle bakslag tyde på trange grenser for samarbeidet. Virkelighetens verden er en annen. Mens formsspørsmål ofte havner i arkivene - eller endog i papirkurvne - utvikler samarbeidet seg med stor styrke og bredde. Det gjelder både på det økonomiske, kulturelle og andre områder.

Noe av det samme kan sies om forholdet til Europa. Vi har aldri før hatt bredere faktiske kontakter til Europa. Men vi har forskjellig formell stilling til det europeiske fellesskapet. Bare Danmark er medlem av dette fellesskap. Men også Norge og Sverige har den største del av sin eksport til og import fra det europeiske fellesskap. Siden Norge er utenfor fellesskapets politiske organer, er det meget verdifullt at vi ved kontakter med København kan holde oss fyldig underrettet om det som skjer i det kontinent vi er så sterkt integrert i ved storparten av vår utenrikshandel. Den faktiske utvikling har også vist at den ulike holdning til fellesskapets politiske og administrative organer, ikke tar kraften ut av det nordiske samarbeidet. Også det er bredere enn det har vært noen gang før.

Vår felles skjebne under okkupasjonen var en lærepenge som ikke skulle behøve å gjentas i hver generasjon. Stikk i strid med skeptikerens dystre spådommer har den nye sikkerhetspolitikken ført til at en ny generasjon nå har kunnet leve med fred mellom de europeiske nasjoner. Det er et felles ansvar for alle europeiske folk ikke å falle tilbake i forhold som dem der formet forutsetningene for utbruddene av de to store kriger - både den i 1914 - 18 og den i 1939 - 40. Norsk og dansk deltakelse i det felles sikkerhetssystem er våre bidrag til en alvorlig innsats for å forevige freden.

Jeg takker igjen for hyggelig samvær her.
Jeg ber om å få utbringe en skål for Danmarks stats-
minister, for vårt kjære nabofolk og dets framgang,
og for økt styrke og bredde i vennskap og samarbeide
mellom våre to folk.